

# OBSAH

|                                                                                                             |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| O autorech .....                                                                                            | 8         |
| Seznam nejdůležitějších právních předpisů .....                                                             | 10        |
| Úvod .....                                                                                                  | 11        |
| <b>1. Pracovnílékařské služby jako součást ochrany zdraví při práci .....</b>                               | <b>15</b> |
| 1.1 Práce a zdraví – Význam pracovního lékařství v pracovnílékařských službách, historie a současnost ..... | 15        |
| 1.2 Příklady dobré praxe .....                                                                              | 21        |
| 1.3 Pracovní lékařství v mezinárodním kontextu .....                                                        | 26        |
| 1.4 Znalost pracovního lékařství – záruka kvality poskytovaných služeb .....                                | 32        |
| 1.5 Pracovní lékařství, globalizovaná tržní ekonomika a stárnoucí pracovní populace .....                   | 33        |
| 1.6 Kritické hodnocení současné právní úpravy z medicínského hlediska .....                                 | 35        |
| <b>2. Právní úprava pracovnílékařských služeb .....</b>                                                     | <b>40</b> |
| 2.1 Prameny ústavního práva .....                                                                           | 41        |
| 2.2 Prameny mezinárodního práva .....                                                                       | 42        |
| 2.3 Prameny evropského unijního práva .....                                                                 | 48        |
| 2.4 Vnitrostátní právní předpisy .....                                                                      | 51        |
| 2.4.1 Zákoník práce .....                                                                                   | 51        |
| 2.4.2 Zákon o specifických zdravotních službách .....                                                       | 53        |
| 2.4.3 Zákon o zdravotních službách .....                                                                    | 54        |
| 2.4.4 Vyhláška o pracovnílékařských službách .....                                                          | 54        |
| 2.4.5 Zákon o ochraně veřejného zdraví .....                                                                | 55        |
| 2.4.6 Zákon o nemocenském pojištění .....                                                                   | 56        |
| 2.4.7 Zákon o inspekci práce .....                                                                          | 57        |
| 2.4.8 Zákon o silničním provozu a prováděcí vyhláška .....                                                  | 58        |
| 2.4.9 Zákon o drahách a prováděcí vyhláška .....                                                            | 59        |
| 2.4.10 Zákon o způsobilosti lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a prováděcí vyhláška .....                  | 60        |
| 2.4.11 Zákon o nelékařských zdravotnických povoláních a prováděcí vyhláška .....                            | 61        |
| 2.4.12 Atomový zákon a prováděcí vyhláška .....                                                             | 62        |
| 2.4.13 Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a prováděcí vyhláška .....                 | 63        |
| 2.4.14 Zákon o požární ochraně a prováděcí nařízení .....                                                   | 65        |
| 2.4.15 Ostatní právní předpisy .....                                                                        | 65        |

|                                                                                                       |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>3. Podstata a obsah pracovnělékařských služeb a program podpory zdraví ..</b>                      | <b>68</b>  |
| 3.1 Hodnocení zdravotního stavu pro posuzování zdravotní způsobilosti k práci ..                      | 70         |
| 3.2 Pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem prací .....                                       | 71         |
| 3.3 Pracovněprávní poradenství .....                                                                  | 73         |
| 3.4 Dobrovolný program podpory zdraví .....                                                           | 73         |
| <b>4. Zajištění a úhrada pracovnělékařských služeb .....</b>                                          | <b>75</b>  |
| 4.1 Základní povinnosti zaměstnavatele .....                                                          | 75         |
| 4.2 Základní povinnosti zaměstnance .....                                                             | 79         |
| 4.3 Základní povinnosti poskytovatele pracovnělékařských služeb .....                                 | 81         |
| 4.4 Zajištění pracovnělékařských služeb u smluvních poskytovatelů<br>pracovnělékařských služeb .....  | 84         |
| 4.5 Zajištění pracovnělékařských služeb u registrujících poskytovatelů<br>zdravotních služeb .....    | 86         |
| 4.6 Zajištění pracovnělékařských služeb u pověřených poskytovatelů<br>pracovnělékařských služeb ..... | 87         |
| 4.7 Zajištění pracovnělékařských služeb vlastním zaměstnancem .....                                   | 88         |
| 4.8 Zajištění pracovnělékařských služeb pro agenturní zaměstnance .....                               | 89         |
| 4.9 Úhrada pracovnělékařských služeb a souvisejících nákladů .....                                    | 90         |
| <b>5. Hodnocení rizik jako základ pro poskytování pracovnělékařských služeb ..</b>                    | <b>93</b>  |
| 5.1 Základní pojmy, analýza, řízení, komunikace a vnímání rizik .....                                 | 93         |
| 5.2 Kategorizace prací, rizikové práce, jejich evidence, měření<br>pro účely kategorizace .....       | 96         |
| 5.3 Rizikové faktory a rizika práce .....                                                             | 107        |
| 5.4 Kategorizace prací, jejich názvy a posuzování zdravotní způsobilosti<br>k práci v praxi .....     | 111        |
| <b>6. Pracovnělékařské prohlídky .....</b>                                                            | <b>114</b> |
| 6.1 Vyslání zaměstnance nebo uchazeče o zaměstnání<br>na pracovnělékařskou prohlídku .....            | 116        |
| 6.2 Písemná žádost zaměstnavatele o pracovnělékařskou prohlídku .....                                 | 119        |
| 6.3 Výpis ze zdravotnické dokumentace .....                                                           | 121        |
| 6.4 Povinná vstupní pracovnělékařská prohlídka při nástupu do práce .....                             | 126        |
| 6.5 Dobrovolná vstupní pracovnělékařská prohlídka při nástupu do práce .....                          | 129        |
| 6.6 Vstupní pracovnělékařská prohlídka při změně práce .....                                          | 133        |
| 6.7 Povinná periodická pracovnělékařská prohlídka .....                                               | 134        |

|           |                                                                                                |            |
|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 6.7.1     | Délka lhůt povinných periodických pracovnělékařských prohlídek .....                           | 135        |
| 6.7.2     | Začátek a běh lhůt pro povinné periodické pracovnělékařské prohlídky .....                     | 138        |
| 6.8       | Dobrovolná periodická pracovnělékařská prohlídka .....                                         | 141        |
| 6.9       | Mimořádná pracovnělékařská prohlídka .....                                                     | 144        |
| 6.10      | Výstupní pracovnělékařská prohlídka .....                                                      | 149        |
| 6.11      | Následná pracovnělékařská prohlídka .....                                                      | 151        |
| 6.12      | Pracovní volno s náhradou mzdy nebo platu při podrobení se<br>pracovnělékařské prohlídce ..... | 152        |
| <b>7.</b> | <b>Zvláštní podmínky zdravotní způsobilosti .....</b>                                          | <b>154</b> |
| 7.1       | Řidiči motorových vozidel .....                                                                | 155        |
| 7.1.1     | Zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel .....                                        | 156        |
| 7.1.2     | Řidiči z povolání .....                                                                        | 158        |
| 7.2       | Mladiství .....                                                                                | 160        |
| 7.3       | Žáci a studenti vyslaní školou na praxi .....                                                  | 163        |
| 7.4       | Zaměstnanci provozující dráhu a drážní dopravu .....                                           | 167        |
| 7.4.1     | Řízení na dráze celostátní nebo regionální .....                                               | 167        |
| 7.4.2     | Řízení na dráze místní, tramvajové, speciální či lanové nebo na vlečce .....                   | 170        |
| 7.4.3     | Ostatní práce při provozování dráhy a drážní dopravy .....                                     | 172        |
| 7.4.4     | Pracovnělékařské posudky k provozování dráhy a drážní dopravy .....                            | 174        |
| 7.5       | Lékaři, zubní lékaři a farmaceuti .....                                                        | 175        |
| 7.6       | Nelékařští zdravotničtí pracovníci .....                                                       | 177        |
| 7.7       | Radiační pracovníci .....                                                                      | 179        |
| 7.8       | Příslušníci bezpečnostních sborů .....                                                         | 182        |
| 7.9       | Podnikoví a dobrovolní hasiči .....                                                            | 186        |
| <b>8.</b> | <b>Pracovnělékařské posudky .....</b>                                                          | <b>191</b> |
| 8.1       | Náležitosti pracovnělékařského posudku .....                                                   | 192        |
| 8.1.1     | Dlouhodobé a dočasné pozbytí zdravotní způsobilosti .....                                      | 194        |
| 8.2       | Vydání a předání pracovnělékařského posudku .....                                              | 207        |
| 8.3       | Přezkoumání pracovnělékařského posudku .....                                                   | 209        |
| 8.4       | Právní účinky pracovnělékařského posudku .....                                                 | 213        |
| 8.5       | Lhůta pro uplatnění pracovnělékařského posudku .....                                           | 215        |
| 8.6       | Platnost pracovnělékařského posudku .....                                                      | 216        |
| <b>9.</b> | <b>Kompetence poskytovatele pracovnělékařských služeb .....</b>                                | <b>217</b> |
| 9.1       | Povinnosti a práva poskytovatele pracovnělékařských služeb .....                               | 217        |

|            |                                                                                                                               |            |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 9.2        | Obsah a rozsah pracovnělékařských prohlídek .....                                                                             | 219        |
| 9.3        | Souhrn podstatných platných a navrhovaných změn v obsahu<br>a rozsahu pracovnělékařských služeb podle odborných aspektů ..... | 224        |
| 9.4        | Zkušenosti a postřehy z praxe pracovnělékařských služeb<br>a praktická doporučení .....                                       | 232        |
| 9.5        | Zdravotnická dokumentace o poskytnutých pracovnělékařských službách ...                                                       | 234        |
| <b>10.</b> | <b>Práva, povinnosti a právní jednání zaměstnavatele a zaměstnance .....</b>                                                  | <b>242</b> |
| 10.1       | Dohoda o změně obsahu pracovního poměru (změna druhu práce) .....                                                             | 245        |
| 10.1.1     | Formální náležitosti dohody o změně obsahu pracovního poměru .....                                                            | 247        |
| 10.1.2     | Obsahové náležitosti dohody o změně obsahu pracovního poměru .....                                                            | 249        |
| 10.2       | Převedení zaměstnance na jinou vhodnou práci .....                                                                            | 250        |
| 10.2.1     | Dlouhodobé pozbytí zdravotní způsobilosti zaměstnance .....                                                                   | 250        |
| 10.2.2     | Dosažení nejvyšší přípustné expozice .....                                                                                    | 251        |
| 10.2.3     | Ohrožení těhotenství nebo mateřství .....                                                                                     | 252        |
| 10.2.4     | Ochrana zdraví jiných fyzických osob před infekčním onemocněním .....                                                         | 253        |
| 10.2.5     | Zdravotní nezpůsobilost zaměstnance pro noční práci .....                                                                     | 253        |
| 10.2.6     | Žádost zaměstnance na základě doporučení poskytovatele<br>pracovnělékařských služeb .....                                     | 254        |
| 10.2.7     | Jiná vhodná práce pro nové pracovní zařazení zaměstnance .....                                                                | 255        |
| 10.2.8     | Doplatek mzdy nebo platu při změně pracovního zařazení zaměstnance ...                                                        | 257        |
| 10.2.9     | Jiné finanční kompenzace pro zaměstnance při změně pracovního zařazení ..                                                     | 257        |
| 10.3       | Dohoda o rozvázání pracovního poměru .....                                                                                    | 258        |
| 10.3.1     | Formální náležitosti dohody o rozvázání pracovního poměru .....                                                               | 258        |
| 10.3.2     | Obsahové náležitosti dohody o rozvázání pracovního poměru .....                                                               | 260        |
| 10.4       | Výpověď z pracovního poměru .....                                                                                             | 262        |
| 10.4.1     | Formální náležitosti výpovědi z pracovního poměru .....                                                                       | 265        |
| 10.4.2     | Obsahové náležitosti výpovědi z pracovního poměru .....                                                                       | 266        |
| 10.4.3     | Doručování výpovědi z pracovního poměru .....                                                                                 | 268        |
| 10.4.4     | Odvolání výpovědi z pracovního poměru .....                                                                                   | 271        |
| 10.5       | Odstupné při skončení pracovního poměru .....                                                                                 | 272        |
| 10.6       | Náhrada nemajetkové újmy při skončení pracovního poměru .....                                                                 | 274        |
| 10.7       | Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnancem .....                                                                         | 276        |
| 10.7.1     | Formální náležitosti okamžitého zrušení pracovního poměru .....                                                               | 278        |
| 10.7.2     | Obsahové náležitosti okamžitého zrušení pracovního poměru .....                                                               | 279        |
| 10.7.3     | Doručování okamžitého zrušení pracovního poměru .....                                                                         | 280        |
| 10.8       | Zaměstnanec bez platného pracovnělékařského posudku .....                                                                     | 283        |
| 10.9       | Odmítnutí zaměstnance nebo uchazeče o zaměstnání<br>podrobit se pracovnělékařské prohlídce .....                              | 284        |

|                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>11. Kontroly a sankce</b>                                                                           | 286 |
| 11.1 Přestupky podle zákona o ochraně veřejného zdraví                                                 | 286 |
| 11.2 Přestupky podle zákona o inspekci práce                                                           | 289 |
| 11.3 Přestupky podle zákona o nemocenském pojištění                                                    | 290 |
| 11.4 Přestupky podle zákona o specifických zdravotních službách                                        | 291 |
| 11.5 Kontroly                                                                                          | 292 |
| 11.6 Vydání příkazu k zaplacení pokuty                                                                 | 294 |
| 11.7 Správní řízení o přestupku                                                                        | 294 |
| 11.8 Soudní přezkum                                                                                    | 295 |
| <b>12. Poškození zdraví z práce – pracovní úraz, nemoc z povolání, ohrožení nemocí z povolání</b>      | 296 |
| 12.1 Obecně                                                                                            | 296 |
| 12.2 Postup uznání nemoci z povolání a ohrožení nemocí z povolání, druhy lékařských posudků            | 298 |
| 12.3 Pracovněprávní důsledky nemocí z povolání                                                         | 306 |
| 12.4 Výskyt nemocí z povolání a ohrožení nemocí z povolání v České republice                           | 310 |
| <b>Přílohová část</b>                                                                                  |     |
| Přehled lhůt periodických/pravidelných pracovnělékařských prohlídek                                    | 320 |
| Vzor smlouvy o poskytování pracovnělékařských služeb                                                   | 323 |
| Vzor žádosti o provedení pracovnělékařské prohlídky a posouzení zdravotní způsobilosti k práci         | 326 |
| Vzor lékařského posudku                                                                                | 329 |
| Vzor záznamu o pravidelném dohledu                                                                     | 333 |
| Odborné standardy Společnosti pracovního lékařství České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně | 335 |
| Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách                                             | 340 |
| Vyhláška č. 79/2013 Sb., vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče     | 374 |
| Vyhláška č. 180/2015 Sb., vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích                                 | 465 |
| Nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání                             | 473 |
| Vyhláška č. 104/2012 Sb., vyhláška o posuzování nemocí z povolání                                      | 483 |
| Vyhláška č. 410/2012 Sb., o stanovení pravidel a postupů při lékařském ozáření                         | 488 |
| Vyhláška č. 243/2025 Sb., o programech podpory zdraví                                                  | 494 |